

Rekommandation 28/2024
Forslag A 1972/UHN
Behandles af Udvalget for et Holdbart Norden

Betænkning over svar på REK 28/2024 Eksport af spildevand i Norden (A 1972/UHN)

Udvalget for et Holdbart Norden foreslår, at Nordisk Råd tager svar på rekommandation 28/2024 hvad angår eksport af spildevand i Norden til efterretning og anser den som *færdigbehandlet* for rådets vedkommende.

Baggrund

Rekommandationen har følgende ordlyd:

Nordisk Råd anbefaler de nordiske regeringer

- at overveje muligheden for at indføre strengere nationale regler for eksport af farligt affald ud over kravene i Baselkonventionen for at forbedre beskyttelsen af miljøet og folkesundheden
- at fremme og koordinere bedste praksis vedrørende eksport af farligt affald og spildevand og arbejde sammen om at forbedre miljøbeskyttelsen på tværs af grænserne
- at prioritere beskyttelsen af marine økosystemer ved at forbedre reguleringer og tilsyn med faciliteter, der modtager farligt affald og kemikalieholdigt spildevand, såsom den danske industriaffaldsvirksomhed, RGS Nordic.

Svar fra de nordiske regeringer

Nordiska rådet har i sitt betänkande över medlemsförslaget om export av avfallsvatten (A 1972/UHN) betonat betydelsen av Baselkonventionen, som reglerar gränsöverskridande transport av farligt avfall och vissa andra typer av avfall. Genom att implementera Europeiska unionens regelverk strävar de nordiska länderna efter att hindra eller avsevärt begränsa miljöeffekterna av gränsöverskridande avfallstransport. De nordiska regeringarna är eniga med Nordiska rådet om att Baselkonventionen är en viktig miljööverenskommelse och bedömer att den har haft stort inflytande på möjligheterna att begränsa de skadliga effekterna av avfallstransport över gränserna. Behovet av att åtgärda de negativa följderna av olaglig transport av avfall är en särskild utmaning, som Nordiska ministerrådet och länderna nyligen uppmärksammat.

Nordiska rådet lyfter mot bakgrund av en specifik nationell tillståndsprocess särskilt fram behovet av att värna om vår kust- och havsområden. De nordiska ländernas regeringar delar Nordiska rådets syn på vikten av att minimera skadliga effekter av förorenande utsläpp i havet. Effektiv nationell implementering av EU:s/EES:s regelverk är en hörnsten i det arbetet. Vid genomförandet av det nordiska miljö- och klimatprogrammet 2025-2030 kommer Nordiska ministerrådet att uppmärksamma havsmiljön och behovet av att reducera utsläpp av miljöskadliga kemikalier.

Som svar på de specifika rekommendationerna från Nordiska rådet önskar de nordiska regeringarna framföra följande:

At overveje muligheden for at indføre strengere nationale regler for eksport af farligt affald ud over kravene i Baselkonventionen for at forbedre beskyttelsen af miljøet og folkesundheden.

Baselkonventionen, som antogs 1989, reglerar gränsöverskridande transporter av farligt avfall och vissa andra typer av avfall. Konventionen grundar sig på ett förfarande med förhandsgodkännande, dvs. mottagarlandet måste på förhand godkänna avfallstransporterna.

I Europeiska unionen har Baselöverenskommelsen genomförts genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) N:o 1013/2006 (avfallstransportförordningen). Förordningen reviderades 2024 och den reviderade avfallstransportförordningen ((EU) 2024/1157) börjar i huvudsak tillämpas i maj 2026. Syftet med den nya förordningen är bl.a. att öka återvinningen av avfall inom unionen och minska exporten av avfall till länder utanför OECD. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) har antagit föreskrifter om transport av återvinningsbart avfall mellan OECD-länderna. EU:s förordningar är bindande rättsakter som alla medlemsstater måste tillämpa. Även EES-länderna Norge och Island tillämpar förordningen, som till vissa delar är striktare och mer detaljerad än bestämmelserna i Baselkonventionen.

I avfallstransportförordningen föreskrivs bl.a. om ett anmälningsförfarande (avfallstransporttillstånd), där avsändarlandet, mottagarlandet och transitlandet ska godkänna transporter. Varje avfallsparti som transporteras med tillstånd för avfallstransport övervakas separat. Alla aktörer som deltar i transporter ska genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att avfallshanteringen genomförs på ett sätt som inte äventyrar människors hälsa och är godtagbart ur miljösynpunkt under själva transporten och behandlingen av avfallet. Förordningen innehåller också föreskrifter om förfaranden i situationer där en avfallstransport konstaterats vara olaglig.

At fremme og koordinere bedste praksis vedrørende eksport af farligt affald og spildevand og arbejde sammen om at forbedre miljøbeskyttelsen på tværs af grænserne.

Gränsöverskridande avfallstransporter övervakas i EU- och EES-länderna med stöd av EU:s avfallstransportförordning (se svaret på föregående fråga). Tillämpningsområdet omfattar allt avfall, men förordningen tillämpas inte på transporter av avloppsvatten om de omfattas av tillämpningsområdet för EU:s direktiv om avloppsvatten från tätbebyggelse eller något annat relevant EU-direktiv.

Avfall transporteras även olagligt över gränserna. Avfall kan i sådana fall hanteras i strid med föreskrifterna och i värsta fall hamna i miljön. Avfallstransportförordningen innehåller föreskrifter om hur olagliga avfallstransporter ska hanteras. Bestämmelser om påföljder för olagliga avfallstransporter finns förutom i avfallstransportförordningen också i miljöbrottsdirektivet.

Genom att stärka samarbetet mellan olika myndigheter både nationellt och internationellt kan de olägenheter som olagliga avfallstransporter orsakar miljön och hälsan minskas. Behovet av ökat samarbete lyftes nyligen fram av ett projekt under Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2024. Projektet tog fram en rapport om de övervakningsmetoder som används i de nordiska länderna för att förebygga avfallsbrottslighet. Därtill betonade projektet att informationsutbytet mellan myndigheterna behöver förbättras. På så sätt kunde de olägenheter som uppstår till följd av olagliga avfallstransporter förebyggas eller åtminstone minskas. Det praktiska utformandet av ett fördjupat nordiskt samarbete om avfallstransporter kunde lämpligen utvärderas närmare i samband med genomförandet av ministerrådets samarbetsprogram för miljö och klimat 2025-2030.

At prioritere beskyttelsen af marine økosystemer ved at forbedre reguleringer og tilsyn med faciliteter, der modtager farligt affald og kemikalieholdigt spildevand, såsom den danske industriaffaldsvirksomhed, RGS Nordic.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp och animalieproduktion (direktivet om industriutsläpp) innehåller föreskrifter om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar från industriell verksamhet. I direktivet föreskrivs också att utsläpp till luft, vatten och mark ska förebyggas eller, om detta inte är möjligt, minskas kontinuerligt, att avfall ska förebyggas, resurseffektiviteten förbättras och att cirkulär ekonomi och minskade koldioxidutsläpp ska främjas i syfte att uppnå en hög skyddsnivå för människors hälsa och miljön. En uppdatering av direktivet publicerades i augusti 2024.

Verksamheter som kräver miljötillstånd, inklusive anläggningar som tar emot farligt avfall och spillvatten som innehåller kemikalier, räknas upp i bilaga 1 till direktivet om industriutsläpp. I enlighet med direktivet ska BAT-slutsatserna för bästa tillgängliga teknik tas som utgångspunkt när tillståndsvillkor som gäller bl.a. utsläpp och kontrollkrav fastställs. BAT-slutsatserna om avfallshantering (Waste Treatments, WT) publicerades 2018. Dessutom kan avfallshanteringen från fall till fall omfattas av flera andra BAT-slutsatser. BAT-slutsatserna uppdateras regelbundet. Med hjälp av direktivet om industriutsläpp och BAT-slutsatserna kan man säkerställa att avfallshantering och annan industriell verksamhet genomförs med höga miljökrav.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG (ramdirektivet om en marin strategi) utgör en viktig grund för att uppnå och upprätthålla en god miljöstatus i den marina miljön. Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (ramdirektivet för vatten) innehåller bestämmelser för att hejda försämringen av vattenförekomsternas tillstånd och för att uppnå en "god status" för europeiska älvar, sjöar och grundvatten. Dessutom trädde Europaparlamentets och rådets direktiv 2024/3019 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse i kraft den 1 januari 2025 och det nationella arbetet för att genomföra direktivet har inletts.

De nordiska ländernas myndigheter utbyter regelbundet information om tillämpningen av EU:s direktiv om vatten- och havsmiljön inklusive information om pågående relevanta rättsprocesser och strävar efter att kontinuerligt förbättra de juridiska och förvaltningsmässiga förutsättningarna för skydd av den marina miljön.

De nordiska regeringarna anser härmed att rekommendationen är uppfylld.

Udvalgets synpunkter

Utskottet för ett hållbart Norden tackar de nordiska regeringarna för det utförliga svaret på rek. 28/2024 eksport av spildevand i Norden (A 1972/UHN). Utskottet gläds åt att de nordiska regeringarna delar dess syn på Baselkonventionens betydelse för att begränsa skadlig gränsöverskridande avfallstransport, samt vikten av att minska förorenande utsläpp i havet genom effektiv nationell implementering av EU:s och EES:s regelverk.

Utskottet noterar också med belåtenhet att vid genomförandet av det nordiska miljö- och klimatprogrammet 2025–2030 kommer Nordiska ministerrådet att uppmärksamma havsmiljön och behovet av att reducera utsläpp av miljöskadliga kemikalier.

Utskottet för ett hållbart Norden föreslår att Nordiska rådet lägger meddelandet till handlingarna och anser att rekommendation 28/2024 vad angår export av spildevand i Norden (A 1972/UHN) som färdigbehandlad för rådets del.

Helsingfors, den 31. mars 2025

Tove Elise Madland (A)

Johan Andersson (S)

Karin Gaardsted (S)

Malte Larsen (S)

Mats Wiking (S)

André N. Skjelstad (V)

Emma Berginger (MP)

Krista Mikkonen (gröna)

Lene Westgaard-Halle (H)

Karsten Filso (SF)

Juho Eerola (saf)

Staffan Eklöf (SD)

Himanshu Gulati (FrP)